

VÝSKUMNÝ ÚSTAV PÔDOZNALECTVA A OCHRANY PÔDY
SOIL SCIENCE AND CONSERVATION RESEARCH INSTITUTE
BRATISLAVA

Eva Pekárová

**Odborné vzdelávanie
a informačné aktivity
VÚPOP v rámci Programu rozvoja
vidieka SR 2007–2013**

Spolufinancované ES

Bratislava 2011

VÝSKUMNÝ ÚSTAV PÔDOZNALECTVA A OCHRANY PÔDY
BRATISLAVA

Eva Pekárová

**Odborné vzdelávanie
a informačné aktivity
VÚPOP v rámci Programu rozvoja
vidieka SR 2007 – 2013**

BRATISLAVA 2011

OBSAH

1	Úvod	5
2	Projekty zamerané na softwarové informačné systémy	7
2.1	Informačné fórum o vhodnosti pestovania jednotlivých poľnohospodárskych plodín s rešpektom na pôdno-ekologické pomery danej lokality Slovenska	7
2.2	Informačné fórum o rizikách erózie poľnohospodárskych pôd.....	9
2.3	Informačné fórum o znevýhodnených oblastiach poľnohospodárskych pôd	11
2.4	Informačné fórum o oblastiach poľnohospodárskych pôd s hlavnými závlahovými zariadeniami	13
3	Projekty zamerané na tvorbu praktických príručiek	15
3.1	Príručka pre aplikáciu kalu z čistiarní odpadových vôd do poľnohospodárskej pôdy	15
3.2	Informačná podpora na zvyšovanie účinnosti a efektívnosti procesu zavlažovania na reguláciu vodného režimu pôd v podmienkach sucha na Slovensku.....	16
3.3	Agroenvironmentálny program ako nástroj pre priamu prevenciu pred nadmernou eróziou poľnohospodárskej pôdy	17
3.4	Informačná podpora na ochranu vodných zdrojov pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárstva	18
4	Projekty zamerané na školenia a poradenstvo	19
4.1	Adaptácia „web Pôdneho portálu VÚPOP“ a komplexné poskytovanie geografických priestorových informácií a vzdelávania v rámci krížového plnenia a PRV	19
4.2	Poskytovanie „web digitálneho geografického podnikového zošitu / knihy parcel“ a aplikácia pre manažovanie podniku v súlade s cieľmi spoločnej poľnohospodárskej politiky	21
5	Záver	23

1 Úvod

Človek má nepredstaviteľné možnosti meniť krajinu a jej vzhľad, ale zároveň tým preberá zodpovednosť za stav kultúrnej krajiny, jej vlastnosti, ekologickú stabilitu a biodiverzitu. Človek vždy cielavedome zasahoval do prírodného prostredia hospodárskymi a exploatačnými procesmi v snahe vytvárať racionálnejšie nové kultúrne prostredie, preto každá krajina nesie znaky vlastného vývoja, využívania jej zdrojov a hlavne miery starostlivosti zo strany človeka. Chyby vo využívaní prírodných zdrojov, kde sa jednostranne preferovali len ekonomické hľadiská sa zákonite prejavili aj v našich vidieckych regiónoch.

Je všeobecne známe, že kvalita života každého z nás je značne závislá od prostredia, v ktorom žijeme. Súčasné aktivity udržateľného rozvoja a zachovania kvality životného prostredia aj pre budúce generácie by sme mali chápať ako proces pozitívnych zmien, v ktorých by malo byť využívanie vidieckej krajiny vo vzájomnej harmónii s požiadavkami ochrany prírodných zdrojov.

Prostredníctvom **Programu rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013** a v rámci opatrenia Osi 2 „*Zlepšenie životného prostredia a krajiny*“ sa Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy zameriava na riešenie problematiky efektívneho využívania a ochrany poľnohospodárskej pôdy s prihliadnutím na ochranu ostatných zložiek životného prostredia. Realizácia poskytovania odborných informácií formou softwarových informačných systémov, praktických príručiek, školení a poradenstiev pre prvovýrobcov a širokú odbornú verejnosť vyplýva z platnej národnej legislatívy v zmysle zákona č. 543/2007 Z.z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka, zákona č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, zákona č. 188/2003 Z.z. o aplikácií čistiarenskeho kalu a dnových sedimentov do pôdy a zákona č. 364/2004 Z.z. o kvalite vôd a vodných zdrojov určených na zavlažovanie poľnohospodárskych pôd.

V rámci Osi 2 „*Zlepšenie životného prostredia a krajiny*“ Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy prispieva technickými projektmi, ktoré možno rozdeliť do troch skupín:

- *Projekty zamerané na softvérové informačné systémy*
 - Informačné fórum o vhodnosti pestovania jednotlivých poľnohospodárskych plodín s rešpektom na pôdno-ekologické pomery danej lokality Slovenska
 - Informačné fórum o rizikách erózie poľnohospodárskych pôd
 - Informačné fórum o znevýhodnených oblastiach poľnohospodárskych pôd
 - Informačné fórum o oblastiach poľnohospodárskych pôd s hlavnými závlahovými zariadeniami

- *Projekty zamerané na tvorbu praktických príručiek*
 - Príručka pre aplikáciu kalu z čistiarní odpadových vôd do poľnohospodárskej pôdy
 - Informačná podpora na zvyšovanie účinnosti a efektívnosti procesu zavlažovania na reguláciu vodného režimu pôd v podmienkach sucha na Slovensku
 - Agroenvironmentálny program ako nástroj pre priamu prevenciu pred nadmernou eróziou poľnohospodárskej pôdy
 - Informačná podpora na ochranu vodných zdrojov pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárstva

- *Projekty zamerané na školenia a poradenstvo*
 - Adaptácia „*web Pôdneho portálu VÚPOP*“ a komplexné poskytovanie geografických priestorových informácií a vzdelávania v rámci krížového plnenia a PRV
 - Poskytovanie „*web digitálneho geografického podnikového zošitu/knihy parcel*“ a aplikácia pre manažovanie podniku v súlade s cieľmi spoločnej poľnohospodárskej politiky.

2 Projekty zamerané na softwarové informačné systémy

2.1 Informačné fórum o vhodnosti pestovania jednotlivých poľnohospodárskych plodín s rešpektom na pôdno-ekologické pomery danej lokality Slovenska

Cielom informačnej aktivity je vytvorenie internetovej aplikácie za účelom poskytovania aktuálnych odborných informácií o vhodnosti pestovania jednotlivých poľnohospodárskych plodín pre danú lokalitu Slovenska.

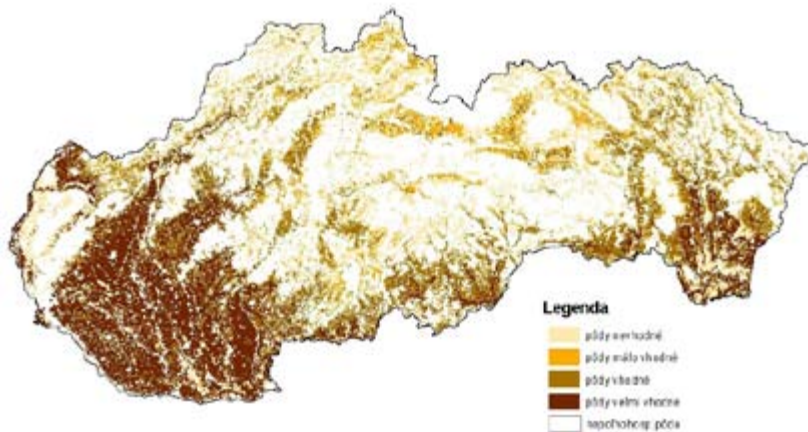
Informácie týkajúce sa štruktúry pestovania poľnohospodárskych plodín rešpektujú pôdno-ekologické pomery danej lokality. Odporúčaná štruktúra osevu vychádza z nárokov jednotlivých plodín na dané prostredie, pričom rešpektuje zásady správneho striedania plodín, správnu agronomickú prax smerujúcu k ochrane krajiny s dôrazom na trvalo udržateľný rozvoj.

Konkrétnym zámerom je vypracovanie stupňa vhodnosti pestovania pre danú plodinu a vybraný konkrétny produkčný blok. Typová štruktúra osevu je členená podľa hlavných skupín plodín, t.j. hustosiate obilniny, kukurica na zrno, strukoviny, zemiaky, cukrová repa, olejniný, jednoročné a viacročný krmoviny.

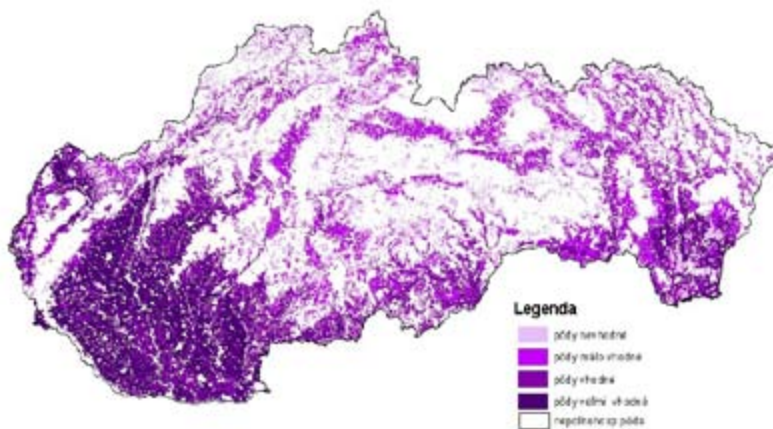
K dispozícii je aj „analýza ekonomickej efektívnosti“ vypracovaná pre každú uvedenú plodinu. Stupeň vhodnosti je vyjadrený kategóriou: pôdy veľmi vhodné, vhodné, málo vhodné a nevhodné. Po označení vybraného bloku na podklade ortofotomáp a výbere plodiny sa objaví v dialógovom okne internetovej aplikácie stupeň vhodnosti vybraného bloku pre pestovanie konkrétnej plodiny. Výsledným efektom využitia aplikácie pre poľnohospodára by mali byť čo najvyššie a stabilné úrody.

Internetová aplikácia je dostupná cieľovej skupine na stránke www.vupop.sk. Po otvorení dialógového okna „Pôdneho portálu VÚPOP“ sú informácie k dispozícii logickou nadväznosťou a prehľadným usporiadaním.

Vhodnosť poľnohospodárskych pôd na pestovanie pšenice ozimnej

Vhodnosť poľnohospodárskych pôd na pestovanie jačmeňa jarného

2.2 Informačné fórum o rizikách erózie poľnohospodárskych pôd

Cieľom informačnej aktivity je vytvorenie internetovej aplikácie formou poskytovania aktuálnych odborných informácií o stave erózie poľnohospodárskych pôd na Slovensku.

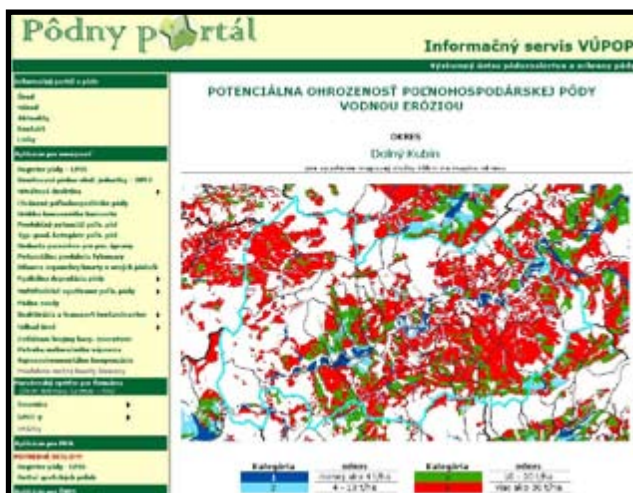
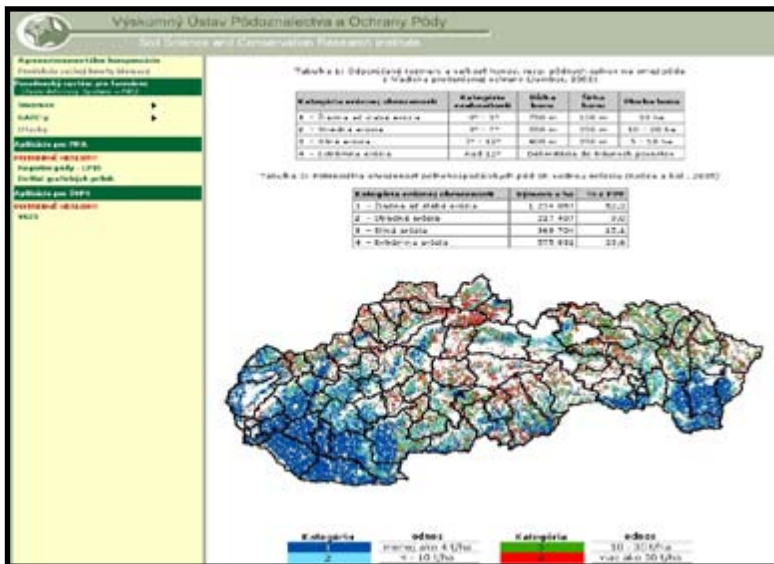
Erózia pôdy sa zaraďuje k najvýznamnejším procesom degradácie pôdy. Potenciálne ohrozená poľnohospodárska pôda procesmi vodnej erózie predstavuje 43,3% a preto zachovanie a zlepšenie kvality pôdy súvisí so znížením rizík vzniku erózie pôdy.

Informačnou prioritou pre prvovýrobcu poľnohospodára je určenie a následné zaradenie bloku do znevýhodnených oblastí, t.j. horské oblasti, ostatné znevýhodnené oblasti a oblasti so špecifickými nevýhodami. Znevýhodnené oblasti sú stanovené v súlade s čl. 50 ods. 2, 3 a článkom 93 Nariadenia rady ES č. 1698/2005, s prihliadnutím na prírodné, ekonomické a demografické podmienky Slovenska.

Vstupné údaje v rámci uvedeného projektu sú nasledovné: množstvo odnesenej pôdy, faktor erózneho účinnosti dažďa, faktor protieróznej odolnosti pôdy, faktor sklonu svahu, dĺžky svahu, faktor protieróznej účinnosti rastlinného krytu a faktor protieróznych opatrení. Ak užívateľ nemá k dispozícii svoje údaje, súbor údajov je automaticky dosadzovaný do výpočtu. Súčasťou on-line systému je návod, ako postupovať pri rôznych spôsoboch získavania presnejších vstupných údajov. Výsledkom modulu je vyjadrenie intenzity erózie pôdy v t.ha⁻¹/rok⁻¹. Na základe vytvorenej mapy erózie účinnosti dažďa je možné vypočítať aj dlhodobý priemerný odnos pôdy pre celé územie poľnohospodárskeho pôdneho fondu Slovenska a to vo veľmi detailnej mierke (1:10 000, individuálne pre každú územnú jednotku) na základe dostupných údajov informačného systému o pôde VÚPOP.

Internetová aplikácia je voľne dostupná prvovýrobcem, agronómom, farmárom a ostatným záujemcom na stránke www.vupop.sk po otvorení dialógového okna „Pôdneho portálu“. Účelom web-aplikácie je zároveň poskytnúť užívateľovi PPF informácie o určení a zaradení vybraného produkčného bloku do znevýhodnených oblastí, na základe ktorých si môže vytvoriť protierózne opatrenia v rámci platnej legislatívy na ochranu poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Internetová aplikácia Potenciálna ohrozenosť poľnohospodárskej pôdy vodnou eróziou

2.3 Informačné fórum o znevýhodnených oblastiach poľnohospodárskych pôd

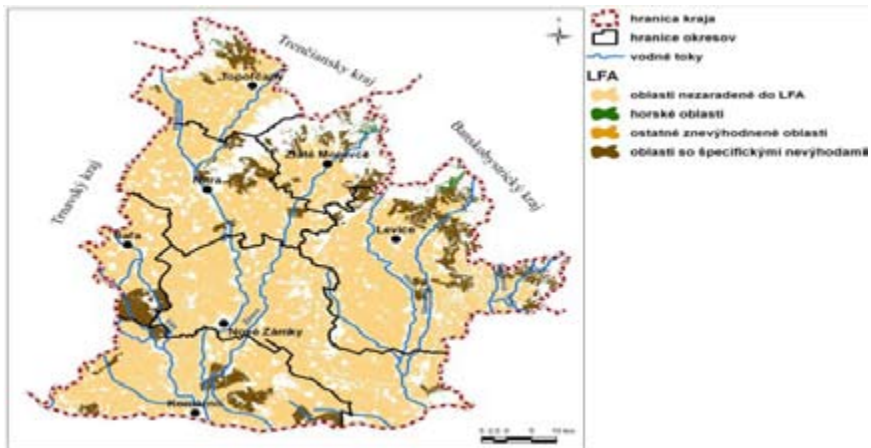
Cielom informačnej aktivity je vytvorenie internetovej aplikácie formou poskytovania aktuálnych odborných informácií k znevýhodneným oblastiam, t.j. horským, ostatným a oblastiam so špecifickými nevýhodami v rámci zlepšenia životného prostredia a krajiny.

Slovensko patrí ku krajinám s vysokým podielom málo produkčných pôd, ktoré majú špecifické znevýhodnenia ako zamokrené pôdy, piesočnaté alebo skeletnaté pôdy. Znevýhodnené oblasti (LFA) predstavujú výmeru 1 225 764 ha, t.j. 50 % poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Využívanie pôdy v horších prírodných podmienkach je základným predpokladom udržania osídlenia týchto území v takom rozsahu, aby plnila svoje krajinotvorné, environmentálne i sociálne funkcie pri dodržiavaní stanovených podmienok.

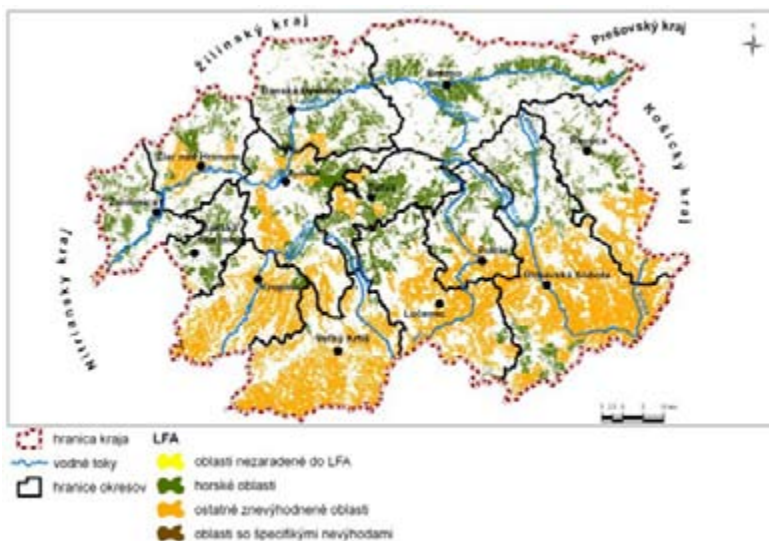
Na základe vymedzení poľnohospodársky znevýhodnených oblastí a s prihliadnutím na výsledky bonitácie poľnohospodárskeho pôdneho fondu sú vytvárané priestorové informácie pre užívateľov poľnohospodárskej pôdy o spôsobe a výške poskytovania podpory.

Základnou územnou jednotkou pre zaradenie poľnohospodárskej pôdy do horských a ostatných znevýhodnených oblastí je obec, do oblasti so špecifickými nevýhodami katastrálne územie a do oblastí s environmentálnymi obmedzeniami územie NATURA 2000. Internetová aplikácia je voľne dostupná cieľovej skupine na stránke www.vupop.sk po otvorení dialógového okna informačného pôdneho portálu. Web-aplikácia poskytuje komplexné informácie o určení a zaradení vybraného produkčného bloku do znevýhodnených oblastí typu A (horské oblasti), typu B (ostatné znevýhodnené oblasti) a typu C (oblasti so špecifickými nevýhodami), na základe ktorých si môže prvovýrobca hospodáriaci na pôde uplatniť podporu v rámci legislatívy na ochranu PPE.

Znevýhodnené oblasti Nitrianskeho kraja

Znevýhodnené oblasti Banskobystrického kraja

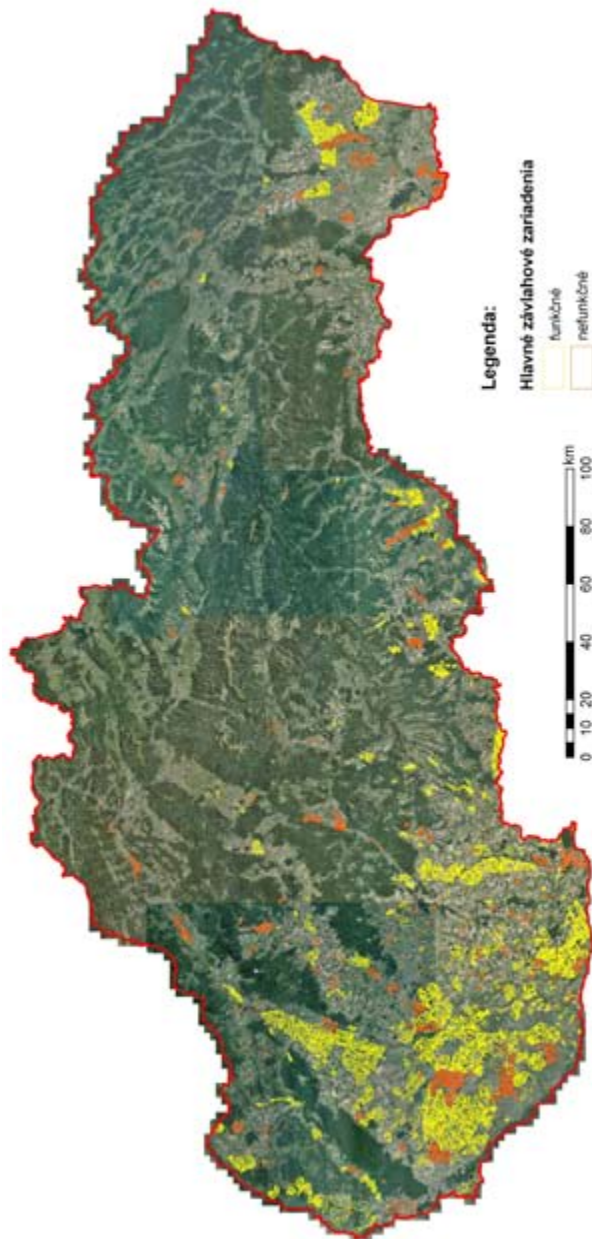

2.4 Informačné fórum o oblastiach poľnohospodárskych pôd s hlavnými závlahovými zariadeniami

Cielom informačnej aktivity je vytvorenie internetovej aplikácie na pôdnom portály VÚPOP, poskytujúci informácie na základe hlavných závlahových zariadení na poľnohospodárskej pôde s komplexným využitím vlhových indikátorov pre jednotlivé plodiny v rámci Slovenska.

Hlavné závlahové zariadenia sú vybudované na Slovensku na ploche 321 294 ha a lokalizované sú do regiónov Záhorskej nížiny, južných častí stredoslovenského regiónu a juhu Východoslovenskej nížiny. Riešenie projektu prebieha v nadväznosti na rozširovanie aplikačného potenciálu „pôdneho portálu VÚPOP“. Na najúrodnejších poľnohospodárskych pôdach, ktoré sú vystavené vlhovému deficitu v priebehu vegetačného obdobia sú vybudované technické adaptačné opatrenia, ktorými sú sieť otvorených kanálov a privádzáčov závlahovej vody, resp. zdroje závlahovej vody povrchovej alebo podzemnej, sieť závlahových čerpacích staníc, sieť podzemného tlakového potrubia s osadenými závlahovými hydrantmi. Účelom web aplikácie je taká transformácia existujúceho GIS HMZ, ktorá zabezpečí oveľa širšiu mieru dostupnosti informácií o existencii a lokalizácii s vybudovanými závlahovými zariadeniami formou grafických mapových výstupov s vyznačenou lokalizáciou. Užívateľom informácie je takto poskytnutý operatívny údaj o lokalizácii HZZ, indikujúci ďalší postup v zmysle zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách. V rámci indikátorov relatívnej vlhkosti (%), objemovej vlhkosti koreňovej zóny (-), celkovej potreby poľnohospodárskej plodiny (cm), celkovej spotreby vody, deficitu vody v koreňovej zóne (mm) a potrebnej dávky je vypracovaný užívateľský program pre plodiny pšenica ozimná, jačmeň jarný, repka olejná ozimná, kukurica na zrno, slnečnica ročná, cukrová repa technická a zemiaky.

Mapa predbežnej lokalizácie hlavných závlahových zariadení SR

3 Projekty zamerané na tvorbu praktických príručiek

3.1 Príručka pre aplikáciu kalu z čistiarní odpadových vôd do poľnohospodárskej pôdy

Cieľom informačnej aktivity je vypracovanie praktickej príručky pre aplikáciu kalu z čistiarní odpadových vôd do poľnohospodárskej pôdy.

Informovanosť o možnostiach aplikácie kalov do poľnohospodárskej pôdy je v SR veľmi nízka a z toho dôvodu môže dochádzať k aplikáciám, ktoré nie sú v súlade s platnou legislatívou a môžu ohroziť tak kvalitu poľnohospodárskej pôdy ako aj kvalitu podzemnej a povrchovej vody.

Súčasný trend znižovania obsahu organickej hmoty v pôde, ktorý je spôsobený poklesom živočíšnej výroby a tým aj poklesom množstva organických hnojív, vytvára tlak na hľadanie alternatívnych zdrojov týchto hnojív. Treba si však uvedomiť, že kal je nielen potenciálnym zdrojom živín, ale obsahuje aj ťažké kovy, organické polutanty a patogény.

Rastúci počet obcí s vlastnými čistiarnami odpadových vôd vytvára tlak na riešenie správneho zhodnotenia kalov, ktoré produkujú. Cieľom príručky je informovať tak producentov ako aj odberateľov čistiarenských kalov o možnostiach ich aplikácie do poľnohospodárskej pôdy v súlade s platnou legislatívou SR tak, aby nedošlo k zhoršeniu kvality pôdy a vody. Praktická príručka formátu A5 v rozsahu 30 strán je dostupná priamo v knižnici VÚPOP v Bratislave a tiež v rámci výstavy Agrokomplex bezplatne.

Naplnenie cieľov Programu rozvoja vidieka SR 2007–2013 bude zabezpečené tak v rámci priority zameranej na zlepšenie životného prostredia a krajiny, čiže ochrany pôdy a vody pred znečistením z aplikácie kalov, ako aj v rámci priority zameranej na zlepšenie kvality života na vidieckych oblastiach a podpora diverzifikácie informovaním zástupcov obcí o možnostiach aplikácie kalov z obecných čistiarní odpadových vôd.

3.2 Informačná podpora na zvyšovanie účinnosti a efektívnosti procesu zavlažovania na reguláciu vodného režimu pôd v podmienkach sucha na Slovensku

Cielom informačnej aktivity je vypracovanie praktickej príručky, v ktorej sú vypracované zásady a princípy adaptačných opatrení z hľadiska produkcie plodín a hospodárenia s vodou na pôde a zavádzanie efektívnych postupov, ktorých výsledkom je ochrana podzemných vôd a zlepšenie životného prostredia. Zdroje podzemných vôd na Slovensku sú rozložené nerovnomerne v závislosti od geologických pomerov. Vplyvom rozkolísaných zrážkových pomerov, t.j. klimatickými zmenami dochádza k redukcii zásob podzemných vôd.

Na území Slovenska sú vybudované závlahy na 319 385 ha poľnohospodárskej pôdy. V zmysle §9 ods. 1 vodného zákona č. 364/2004 Z.z. vyplýva, že vlastnosti závlahovej vody treba posudzovať v širšom súbore hodnotení z hľadiska pôsobenia na zavlažované plodiny, potenciálneho ovplyvňovania prírodného prostredia pôdy a podzemných vôd a z hľadiska životnosti, prevádzkyschopnosti stavebných konštrukcií a strojného zariadenia závlah.

Hlavným zámerom informačnej aktivity je vypracovanie zásad a princíпов adaptačných opatrení z hľadiska produkcie plodín a hospodárenia s vodou na pôde. Súčasťou zámeru je návrh inovačných technológií regulácie vodného režimu pôd v podmienkach sucha a zvýšenie ekonomickej efektívnosti využitia pôdnych a vodných zdrojov v podmienkach klimatických zmien na území Slovenska.

V súvislosti s Plánom rozvoja vidieka na roky 2007–2013 je našou snahou poskytnúť cieľovej skupine prvovýrobcov z oblasti poľnohospodárstva informácie o opodstatnenosti používania kvapkovej závlahy v kombinácii s hnojivou závlahou. Výsledkom nášho projektového zámeru je, aby poľnohospodári boli informovaní, že vyššie úrody pestovaných plodín možno dosiahnuť pri nižšej intenzite hnojenia, že menšie dávky závlahovej vody sú účinnejšie, keď sa volí optimálna kombinácia hnojenia a závlahy. Publikácia je dostupná priamo v knižnici VÚPOP v Bratislave a v rámci výstavy Agrokomplexu bezplatne.

3.3 Agroenvironmentálny program ako nástroj pre priamu prevenciu pred nadmernou eróziou poľnohospodárskej pôdy

Cieľom informačnej aktivity je vypracovanie praktickej príručky pôdo-ochranných opatrení v rámci agroenvironmentálnych platieb a metód protierózneho obrábania pôdy. Z pohľadu environmentálnej situácie patrí medzi najzávažnejšie problémy poľnohospodárskych pôd SR erózia, ktorá postihuje približne 1 312 tis. ha, čo približne predstavuje 54% poľnohospodárskej pôdy. Ak chceme vyhovieť požiadavkám udržateľného obhospodarovania pôdy, nemali by sme pripustiť väčší odnos pôdy ako je priemerná rýchlosť jej tvorby. Základným agrotechnickým opatrením v zmysle zákona č. 220/2004 Z.z. je zvyšovanie obsahu humusu v pôde. K tomuto opatreniu patrí pestrý osevný postup, pestovanie medzplodín, hnojenie maštalným hnojom alebo kompostom, vrstevnicová agrotechnika a tiež usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov.

Hlavným zámerom projektu je vytvárať multifunkčné poľnohospodárske systémy s priaznivým dosahom na životné prostredie. Snahou v rámci projektu je podporiť aktivity, ktoré zamedzia rizikám nadmernej erózie pôd vplyvom hospodárenia na pôde, ktorá predstavuje najzávažnejšie problémy poľnohospodárskej pôdy v SR. Výstupom riešenia projektu je príručka obsahujúca informácie o legislatíve pre oblasť ochrany poľnohospodárskej pôdy a súčasne obsahuje metódy protieróznych opatrení v rámci Programu rozvoja vidieka. Príručka v rozsahu 30 strán je dostupná priamo na VÚPOP Bratislava a tiež v rámci výstavy Agrokomplex v Nitre.

3.4 Informačná podpora na ochranu vodných zdrojov pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárstva

Cieľom informačnej aktivity je vypracovanie praktickej príručky, ktorá v prístupnej forme poskytuje informácie o požiadavkách vzťahujúcich sa na ochranu kvality vodných zdrojov vyplývajúcich z Dusičnanej smernice č. 91/676/EHS, príslušnej národnej legislatívy a zásad správnej poľnohospodárskej praxe vo vzťahu k ochrane vôd. Súčasťou aktivity je aj aktualizácia web-aplikácie k danej problematike.

Podľa údajov Európskej agentúry pre životné prostredie poľnohospodárstvo prispieva 50-80 % k difúznemu znečisťovaniu vôd dusíkom. Znečistenie vodných zdrojov z poľnohospodárstva súvisí s viacerými aktivitami. K najvýznamnejším patrí:

- využívanie pôdy vrátane agrotechnických opatrení
- produkcia a skladovanie hospodárskych hnojív
- aplikácia hnojív a látok s obsahom dusíka (hospodárske hnojivá, priemyselné hnojivá, odpady z ČOV a pod).

Znižovanie strát dusíka vyplavovaním do vodných zdrojov predstavuje dlhodobý vklad poľnohospodárov v oblasti ochrany životného prostredia, nakoľko poľnohospodár je nielen producentom rastlinných a živočíšnych komodít, ale aj správcom poľnohospodárskej krajiny a dotknutých zložiek prírodného prostredia v dôsledku čoho jeho význam pre spoločnosť narastá. Po obsahovej stránke publikácia je zameraná na nasledovné okruhy problémov:

- Straty dusíka vyplavením a možnosti ich regulácie
- Právne dokumenty týkajúce sa ochrany vôd pred znečistením
- Vymedzenie území v ktorých ochrana vodných zdrojov v zmysle Dusičnanej smernice je záväzná
- Opatrenia na ochranu vôd vyplývajúce z požiadaviek Dusičnanej smernice.

Publikácia je dostupná bezplatne v rámci výstavy Agrokomplex alebo priamo v knižnici VÚPOP Bratislava.

4 Projekty zamerané na školenia a poradenstvo

4.1 Adaptácia „web Pôdneho portálu VÚPOP“ a komplexné poskytovanie geografických priestorových informácií a vzdelávania v rámci krížového plnenia a PRV

Cielom informačnej aktivity je prostredníctvom školení a poradenstiev informovať prvovýrobcov v oblasti v poľnohospodárstva o nových formách získania informácií pomocou „webového Pôdneho portálu“. Riešenie projektu je rozdelené do troch častí.

Prvá časť je zameraná na informačné služby pre farmárov prostredníctvom „Pôdneho portálu VÚPOP“. Súčasťou je Register poľnohospodárskych produkčných blokov (ďalej LPIS), do ktorého sa v súčasnosti integrujú geografické vrstvy informácií o svahovitosti, nadmorskej výške, zaradenie do LFA, chránené vtáčie územia atď. Na webovej stránke sú informácie so zameraním na PRV, krížové plnenie a komplexné informácie o pôde, pričom súčasťou úlohy sú aj informačné pokyny ako vyhľadať a prekryť jednotlivé vrstvy, čo umožňuje farmárom rýchlejší prístup k informáciám. V rámci diskusného fóra získajú prvovýrobcovia kvalifikované odpovede ku geografickým informáciám vo vzťahu k LPIS.

Druhá časť projektu je zameraná na usporiadanie celodenných školení pre prvovýrobcov v Nitre, Banskej Bystrici a v Prešove. Zamerané sú na informácie ohľadom vzdelávania v problematike využívania údajov vrátane praktických cvičení, ktoré získali prostredníctvom pôdneho portálu.

Tretia časť projektu spočíva v tvorbe účelových publikácií v rozsahu 30 strán v náklade 1000 kusov s tematickými okruhmi o informačnom systéme pôda, krížového plnenia a Programu rozvoja vidieka na Slovensku v súvislosti s „Pôdnym portálom VÚPOP“. Tlačené publikácie sa poskytujú bezodplatne, podobne ako poskytovanie diskusného fóra prostredníctvom internetu a organizovanie školení na VÚPOP Bratislava a v rámci výstavy Agrokomplex v Nitre.

Program rozvoja vidieka – školenia

Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy (VÚPOP) Vás srdečne pozýva na seminár/ školenie pre prvovýrobcov a spracovateľov produktov z oblasti poľnohospodárstva zameraný na vzdelávanie v problematike využívania údajov, ktoré možno získať prostredníctvom „Pôdneho portálu VÚPOP“ všeobecne, ako aj s dôrazom na Krížové plnenie a Program rozvoja vidieka.

Termín školenia	Miesto školenia	Regionálne komory
September 2011	Odborový dom kultúry, Námestie mieru 1, Prešov	KE, VT, TV
September 2011	Agroinštitút Nitra, Akademická 4, Nitra	PE, PB, PD, TN
September 2011	Výskumný ústav spojov, n.o., Zvolenská cesta 20, Banská Bystrica	RS, CA, DK

Bližšie informácie: www.vupop.sk

4.2 Poskytovanie „web digitálneho geografického podnikového zošitu/knihy parciel“ a aplikácia pre manažovanie podniku v súlade s cieľmi spoločnej poľnohospodárske politiky

Cieľom informačnej aktivity je vytvorenie naprogramovaného digitálneho podnikového zošitu/knihy parciel a aplikácií previazaných geodatabázou priamo na kultúrne diely registra pôdy LPIS. Súčasťou projektu sú zároveň školenia a tvorba publikácií k digitálnemu podnikovému zošitu/knihy parciel. V prvej etape riešenia projektu bola uskutočnená analýza programovania a vytvorenie aplikácie „Podnikový zošit/kniha parciel“. Naprogramovanie bolo previazané geodatabázou s geografickými atribútmi a lokalizáciou dielov LPIS, resp. digitálne vytvorených poľnohospodárskych parciel na pozadí ortofotomáp. Tento systém predstavuje pre farmára inováciu a ďalší rozvoj v oblasti legislatívy, financií, protierozných opatrení, rekultivačných, agroenvironmetálnych, meteorologických a mnoho ďalších. Sofistikované aplikácie obsahujú vstupné údaje pre výpočet hnojenia, tvorby biomasy a odhad úrod.

Ďalšou etapou projektu sú školenia realizované v Nitre, Banskej Bystrici a v Prešove zamerané na vzdelávanie v problematike efektívneho využívania podnikového zošitu/knihy parciel z nadväzujúcich aplikácií.

Tretou etapou projektu je vypracovanie prehľadnej publikácie zameranej na aktuálne geografické atribúty v súlade s Programom rozvoja vidieka a s cieľmi Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Príručka je bezodplatne k dispozícii v knižnici VÚPOP Bratislava a v rámci výstavy Agrokomplex v Nitre.

Program rozvoja vidieka – školenia

Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy (VÚPOP) Vás srdečne pozýva na seminár/ školenie pre prvovýrobcov a spracovateľov produktov z oblasti poľnohospodárstva zameraný na vzdelávanie v problematike využívania údajov, ktoré možno získať prostredníctvom „Pôdneho portálu VÚPOP“ všeobecne, ako aj s dôrazom na vedenie geografického podnikového zošitu/knihy parciel v súlade s cieľmi Programu rozvoja vidieka.

Termín školenia	Miesto školenia	Regionálne komory
November 2011	Odborový dom kultúry, Námestie mieru 1, Prešov	KE, VT, TV
November 2011	Agroinštitút Nitra, Akademická 4, Nitra	PE, PB, PD, TN
November 2011	Výskumný ústav spojov, n.o., Zvolenská cesta 20, Banská Bystrica	RS, CA, DK

Bližšie informácie: www.vupop.sk

5 Záver

Odborné aktivity Výskumného ústavu pôdoznanectva a ochrany pôdy sú realizované na základe projektových zámerov a zabezpečované v zmysle platnej národnej legislatívy ako podrobné a aktuálne informácie o kvalite, ohrození a potenciáloch poľnohospodárskej pôdy na úrovni jednotlivých krajov, resp. okresov Slovenska. Vytvorením komplexných geopriestorových informácií prostredníctvom internetovej stránky „*Pôdneho portálu VUPOP*“ bolo našou snahou zjednodušiť prístup k informačným pôdnym dátam širokej komunite užívateľských skupín v oblasti poľnohospodárstva.

Pre aplikáciu vymedzených poľnohospodárskych činností boli vypracované praktické príručky pre prvovýrobcov so zámerom podporiť aktivity k zamedzeniu rizík vplyvom hospodárenia na pôde a súčasne s priaznivým dosahom na životné prostredie. Zabezpečením vzdelávacích a poradenských aktivít formou školení realizovaných v Nitre, Banskej Bystrici a v Prešove predpokladáme zvýšenie podnikateľských aktivít v oblasti rozvoja vidieka a zlepšenie informovanosti k využitiu finančných podpôr v rámci obhospodarovania pôd v znevýhodnených oblastiach.

Rámcový program rozvoja vidieka má pozitívny dopad na hospodárenie v rámci produktívneho poľnohospodárstva, vo väzbe na modernizáciu, inovácie, reštrukturalizáciu a odovzdávanie vedomostí v poľnohospodárskom sektore. Uvedené iniciatívy zároveň pozitívnym smerom ovplyvňujú ochranu životného prostredia, ako aj zlepšenie životného prostredia na vidieku prostredníctvom zachovania kvality pôd, vôd, biodiverzity a zmiernením klimatických zmien. Odblokovanie potenciálu vidieka prispieva k vytváraniu nových pracovných príležitostí, podpore nových poľnohospodárskych aktivít a mobilizácií rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach Slovenska.

Eva Pekárová

Odborné vzdelávanie a informačné aktivity VÚPOP v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013

Grafická úprava: Ing. Karol Végh

Vydal: Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy
Gagarinova 10, 827 13 Bratislava

Tlač: Edičné stredisko
Výskumného ústavu pôdoznanectva a ochrany pôdy

Počet strán: 24

Náklad: 100 ks

© Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy, Bratislava, 2011

Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy, Bratislava
Gagarinova 10, 827 13 Bratislava, SR
Tel.: +421-(0)2-48 20 69 01, Fax: +421-(0)2-43 29 54 87
E-mail: sci@vupop.sk, internet: www.vupop.sk